

kosta tasapainosta, ja se tapahtui siitä huolimatta, että keskuspankki koetti nousua jarruttaa. Esimerkkinä tästä pyrkimyksestä mainittakoon, että joulukuun 24 päivänä pankki nimenomaan ilmoitti, ettei se tulisi myöntämään luottoja odotettavissa olevien palkankorotusten rajoittamiseen.

Pankin suoranainen luotonanto omille asiakkailleen, joka oli kertomusvuoden alkaessa 14,096 milj. markkaa, nousi vähitellen yhä korkeammalle saavuttaen vuoden huipun, 19,569 milj. markkaa, kesäkuun 23 päivänä, mutta supistui syksyllä painuen 15,845 miljoonaa joulukuun viimeisenä päivänä. Vuoden aikana tapahtunut nousu oli siten 1,749 milj. markkaa eli runsaasti 12 %.

Suomen Pankin suoranaisen luotonannon toista osaa, luotonantoa valtiolle, käsitellään edempänä.

Kolmantena luotonannon tekijänä on luottolaitosten diskonttaamien vekselien rediskonttaaminen. Rediskonttausten määrä, joka kertomusvuoden alkaessa oli 1,697 milj. markkaa, supistui tammikuussa jyrkästi 764 milj. markkaan, mutta nousi helmikuun ensimmäisellä viikolla vuoden huippuun, 4,326 milj. markkaan. Vähitellen liikepankit lunastivat pois rediskonttatut vekselit, joten niitä huhtikuun päättyessä oli vain 130 milj. markan arvosta Suomen Pankin salkussa. Toukokuun alussa, kun liikevaihtoveron erä oli maksettava, rediskonttausten määrä taas ylitti kolme miljardia, mutta syyspuolella se jäl-

leen painui vähäiseksi. Kertomusvuoden viimeisenä päivänä rediskonttauksia oli 2,428 milj. markan arvosta, joten niiden määrä oli 731 miljoonaa eli 43 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Tämä tosiasia on omansa todistamaan, miten kireinä rahamarkkinat kertomusvuonna pysyivät ja ennen kaikkea kuinka kireys vuoden loppukuukausina lisääntyi.

Jos katsoo luottojen muodollista puolta, havaitsee, että vekselien diskonttaus sopuinnassa keskuspankin luonteen ja ohjesäännön kanssa on aivan ylivoimaisesti valalla. Diskontattujen vekselien kokonaisarvo oli kertomusvuoden alkaessa 34,518 milj. markkaa ja sen päättyessä 39,809 miljoonaa. Vuoden varrella vekselisalkku siten oli lisääntynyt 5,291 milj. markkaa eli noin 15 %. Lisäys oli siten suurempi kuin vuonna 1948, jolloin se oli vain 1,839 miljoonaa eli 6 %. Vuoden päättyessä 98.8 % pankin koko luotonannosta oli vekselien diskonttaamista.

Kassakreditiiveiltä nostettu määrä oli vain murto-osa edellisestä vaihdellen vuoden varrella 562 ja 230 milj. markan välillä. Suurin piirtein se pysyi entisellä tasolla ollen kertomusvuoden alkaessa 483 ja sen päättyessä 471 milj. markkaa. Hypoteekkilainojen merkitys oli vielä vähäisempi; niiden arvo pysyi kertomusvuonna muuttumattomasti 22 milj. markan suuruisena.

Suomen Pankin luotonannon eri lajien kuukautisia vaihteluita valaisevat seuraavan asetelman lukusarjat.

Suomen Pankin kotimainen luotonanto vuonna 1949.

Kuukauden lopussa	Valtion vekselit milj. mk	Muut vekselit milj. mk	Hypoteekkilainat milj. mk	Kassakreditiivit milj. mk	Rediskonttaukset milj. mk	Yhteensä milj. mk
1948						
Joulukuu	19,230	13,591	22	483	1,697	35,023
1949						
Tammikuu	19,530	13,717	22	469	764	34,502
Helmikuu	15,230	16,004	22	519	3,634	35,409
Maaliskuu	17,530	17,321	22	411	927	36,211
Huhtikuu	19,030	18,125	22	375	130	37,682
Toukokuu	16,430	18,568	22	360	2,524	37,904
Kesäkuu	16,730	18,820	22	488	1,165	37,225
Heinäkuu	20,230	18,899	22	419	196	39,766
Elokuu	20,430	18,596	22	521	335	39,904
Syyskuu	20,230	18,336	22	427	710	39,725
Lokakuu	21,930	17,387	22	409	821	40,569
Marraskuu	21,030	16,721	22	464	2,073	40,310
Joulukuu	22,030	15,351	22	471	2,428	40,302

Suomen Pankin suoraan talouselämälle antaman luoton suhteellista jakaantumista kertomusvuoden päättyessä talouselämän tärkeimpien haarojen kesken valaisee seu-

raava asetelma, jossa vertailun vuoksi on esitetty samat tiedot myös vuosilta 1946—1948.

	31/12 1946	31/12 1947	31/12 1948	31/12 1949
	%	%	%	%
Vientiteollisuus	61.5	56.5	58.4	58.2
Kotimarkkinateollisuus	17.9	19.4	12.8	15.6
Voimalaitokset	12.6	14.1	12.8	5.2
Kauppa	7.0	9.3	12.3	18.7
Muu liike-elämä	1.0	0.7	3.7	2.3

Vientiteollisuus, joka ulkomaisten valuttojen hankkijana on lähinnä keskuspankin intressipiiriä, oli ensi sijalla viime vuonna niinkuin yleensä aikaisemminkin. Kotimarkkinateollisuuden ja kaupan osuus oli lisääntynyt jonkin verran, kun sitä vastoin voimalaitosten Suomen Pankista saama luotto oli supistunut huomattavasti.

Korkomäärät.

Sen jälkeen kun Suomen Pankin samaten kuin muiden luottolaitosten korkomääriä vuoden 1948 alussa oli korotettu tuntuvasti, ilmeni rahamarkkinoilla vähitellen hiukan kevenevä suunta. Ei tosin voida sanoa kireyden väistyneen, mutta joka tapauksessa luottolaitosten luotonotto vilkastui huomattavasti. Koska korkea korkokanta ei suinkaan sinänsä ole suotava, Suomen Pankki heti tammikuussa 1949 ryhtyi korkomääriään alentamaan. Helmikuun 1 päivästä lukien pankin alin diskonttokorko siten alennettiin 1/2 %, so. 7 1/4 %:sta 6 3/4 %:iin, ja muut korkomäärät vastaavasti. Kolme kuukautta myöhemmin tilanne oli kypsytynyt seuraavaan askeleeseen. Toukokuun 4 päivänä eduskunnan pankkivaltuusmiehet päättivät alentaa korkomääriä yhdellä prosentilla, mutta vasta heinäkuun 1 päivästä lukien, koska se ajankohta oli sopivampi muille luottolaitoksille, jotka haluttiin saada mukaan. Mainittuna päivänä Suomen Pankin alin diskonttokorko tämän mukaisesti aleni 5 3/4 %:iin ja muut korkomäärät vastaavasti. Valtion vekseleitä diskontattaessa sovellettiin, muusta korkokannasta riippumatta, 1 %:n korkoa.

Monilla tahoilla odotettiin korkotason jatkuvasti alenevan, lausuipa eduskunta

siihen tähtäävän toivumuksen, mutta rahamarkkinain kehitys ei tehnyt tuollaista askelta mahdolliseksi. Luotonatarve oli näet edelleen, mm. rakennustoiminnan takia, erittäin suuri, minkä johdosta rahamarkkinain keveneminen pysähtyi. Sen ohella devalvaatioiden aiheuttamat hintainnousut ja palkankorotusvaatimukset heikensivät luottamusta rahan arvon säilymiseen, minkä johdosta sinä hetkenä toimeenpantu koronalennus olisi ollut omansa vaikuttamaan inflatorisesti.

Setelistö.

Liikkeessä oleva setelimäärä, joka kertomusvuoden alkaessa oli pari miljardia suurempi kuin vuotta aikaisemmin, lisääntyi vuoden varrella — tavallisia kausivaihteluita noudattaen — hitaammin kuin vuonna 1948. Kesällä ja syksyllä setelistö sitten pysytteli samalla tasolla kuin edellisellä vuonna, kunnes marraskuun viimeisellä viikolla tapahtui muutos, setelistö alkoi äkkiä nousta kohoten taas huomattavasti suuremmaksi kuin edellisellä vuonna. Tämä johtui osaksi siitä, että tuona aikana lunastettiin ns. setelilaina yleisöltä, osaksi myös äsken mainitusta syystä, devalvaatioiden aiheuttamasta rauhattomuudesta.

Kertomusvuoden alkaessa oli liikkeessä seteleitä 27,369 milj. markan arvosta. Painuttuaan vuoden alimpaan määrään, 25,493 miljoonaa, helmikuun 8 päivänä, setelistö nopeasti nousi ylittäen kesällä 28 miljardin rajan. Syksyllä setelistö jälleen supistui noustaksensa taas loppuvuodesta aina 29,606 milj. markkaan vuoden viimeisenä päivänä. Tällöin setelistö oli 2,237 miljoonaa eli runsaasti 8 % suurempi kuin vuotta aikaisem-

min, kun vastaava lisäys vuonna 1948 oli ollut 2,207 miljoonaa eli 9 %.

Setelinanto-oikeus ja sen käyttö.

Seuraava asetelma antaa käsityksen siitä,

	31/12 1948	31/3 1949	30/6 1949	30/9 1949	31/12 1949
	milj. mk	milj. mk	milj. mk	milj. mk	milj. mk
Kultakassa	268	269	269	269	269
Ulkomaiset valuutat	2,027	1,755	1,304	1,988	2,428
Ulkomaiset vekselit	429	387	425	469	257
Ulkomaanrahan määräiset setelit ja korkoliput	22	22	32	38	44
Kotimaiset vekselit	34,518	35,778	36,715	39,276	39,808
Yhteensä	37,264	38,211	38,745	42,040	42,806

Setelinantoon oikeuttavien varojen määrä lisääntyi säännöllisesti pitkin vuotta, kolmannella neljänneksellä voimakkaammin. Kokonaislisäys oli 5,542 milj. markkaa vastaten noin 15 %, kun lisäys edellisenä vuonna oli ollut melkoista pienempi, 1,820 miljoonaa eli vain 5 %. Lisäys johtui ensi sijassa kotimaisten vekselien salkun paisumisesta.

Setelikate oli kertomusvuonna runsas. Setelinantoon oikeuttavien varojen määrä vaihteli vuoden varrella 156.5 ja 136.2 %:n välillä liikkeessä olevista seteleistä ja oli kertomusvuoden viimeisenä päivänä 144.6 % ja samalla jonkin verran korkeampi kuin edellisen vuoden päättyessä. Myös verrattuna kaikkien vaadittaessa maksettavien sitoumusten kokonaismäärään setelikate oli runsas vaihdellen 117.0 ja 107.1 %:n välillä.

Käyttämätön setelinanto-oikeus eli setelireservi oli sekin enimmäkseen runsas. Suurimmillaan se oli syyskuussa, jolloin se 8 päivänä nousi 7,601 milj. markkaan, kun se taas saavutti pohjan joulukuun 8 päivänä, jolloin se oli painunut 4,476 miljoonaa. Yleensä onkin havaittavissa sen olleen pienempi vuoden loppukuukausina kuin aikaisemmin. Siten se vuoden viimeisenä päivänä oli 4,964 milj. markkaa vastaten 5,963 miljoonaa vuotta aikaisemmin. — Verrattaessa setelireserviä toisaalta setelinanto-oikeuteen, toisaalta vaadittaessa maksettavien sitoumusten kokonaismäärään voidaan todeta laskevan suunnan painaneen leimansa kehitykseen. Siten setelireservi kertomusvuoden alkaessa oli 15.3 %

miten kertomusvuoden aikana kehittyi niiden varojen määrä, joita vastaan Suomen Pankki ohjesääntönsä mukaisesti on oikeutettu antamaan seteleitä.

setelinanto-oikeudesta ja 18.0 % vaadittaessa maksettavista sitoumuksista, kun vastaavat suhdeluvut vuoden viimeisenä päivänä olivat 11.1 ja 12.5 %.

Täsmällisen kuvan Suomen Pankin koko setelinanto-oikeudesta, sen osista ja sen käyttämisestä saa seuraavasta asetelmasta, joka valaisee näitä seikkoja vuosien 1949 ja 1948 päättyessä:

	31/12 1948	31/12 1949
	milj. mk	milj. mk
Setelinanto-oikeus:		
Kultakassa ja ulkomaiset valuutat	2,295	2,697
Lain 13/12 1939 mukaan	34,969	40,109
Ohjesäännön 6 §:n mukaan	1,800	1,800
Setelinanto-oikeus	39,064	44,606
Käytetty määrä:		
Liikkeessä olevat setelit ..	27,369	29,605
Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	5,206	9,497
Myönnettyistä kassakreditii-veistä nostamatta oleva määrä	526	540
Käytetty setelinanto-oikeus	33,101	39,642
Setelinantoreservi	5,963	4,964
Käytetty määrä ja reservi	39,064	44,606

Pankin suhde valtioon.

Valtion luotonotto Suomen Pankista, joka säännöllisissä oloissa ei lainkaan tullut kysymykseen, pysytteli suurimman osan kertomusvuotta hiukan korkeammalla tasolla kuin vuonna 1948. Niinpä se vuoden

alkaessa oli 19,230 milj. markkaa vastaten 18,500 miljoonaa vuotta aikaisemmin. Vuoden varrella valtion velka vaihteli suuresti viikosta viikkoon, pääasiallisesti sen mukaan, milloin liikevaihtovero kannettiin, sillä nämä kantopäivät pudottivat voimakkaasti valtion vekselien määrää — ja lisäsivät toiselta puolen rediskonttauksia. Niinpä puheena olevien vekselien määrä helmikuun 8 päivänä oli painunut 13,030 milj. markkaan, mikä samalla oli vuoden alin määrä. Kertomusvuoden huippu taas saavutettiin lokakuun puolivälissä, jolloin valtion vekseleitä oli pankin salkussa 23,730 milj. markan arvosta, siis 10,700 miljoonaa enemmän kuin helmikuussa. Kertomusvuoden viimeisenä päivänä puheena olevien vekselien määrä oli 22,030 milj. markkaa, joten se oli 2,800 miljoonaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Valtion nettovelka Suomen Pankille ei kuitenkaan täsmällisesti vastaa yllä esitettyjä vekselivelkaa koskevia lukuja. Valtiolla on näet yleensä pano- ja ottotilillään keskuspankissa vastasaatava, joka tosin määrältään on melko vaatimaton, koska valtio nopeasti lunastaa jonkin vekseleistään, jos tämä saatava nousee melkoiseksi. Toiselta puolen valtio toisinaan saattaa ylittääkin mainittua tiliä, jolloin sillä oleva velka on lisättävä vekselivelkaan kokonaisvelan saamiseksi. Kertomusvuonna mainittu tilisaldo vaihteli viikosta viikkoon sangen jyrkästi nousten huippuunsa, 603 milj. markan saatavaan, marraskuun puolivälissä ja painuen alimpaan määräänsä, 581 miljoonan velkaan, huhtikuun päättyessä. Jos tämä tili otetaan huomioon, havaitaan valtion nettovelan Suomen Pankille kertomusvuoden alkaessa olleen 19,211 milj. markkaa ja sen päättyessä 21,950 miljoonaa. Näin laskettuna valtion Suomen Pankilta saama velka vuoden varrella oli lisääntynyt 2,739 milj. markkaa eli noin 14 %. — Muistettava on, että puheena olevan velan suuruuteen ei vaikuta yksinomaan valtion oma luoton-tarve ja sen vaihtelut, vaan että postisiirtotilillä olevien määrien vaihtelut aiheuttavat samanlaisia muutoksia.

Edellä käsitellyn luoton ohella Suomen Pankki myös valtion obligaatioita ostamalla on tavallaan antanut valtiolle luottoa, mutta tämä on luonteeltaan pikemmin katsottava eräänlaiseksi varojen sijoitukseksi. Kertomusvuoden alkaessa Suomen Pankilla

oli hallussaan valtion obligaatioita 279 milj. markan kirjanpitoarvosta, sen päättyessä vastaava arvo oli hiukan suurempi eli 298 miljoonaa.

Ulkomaiset selvitystililit.

Kertomusvuoden aikana tehtiin uudet maksusopimukset selvitystilipohjalla Kreikan, Israelin, Japanin ja vuoden loppussa myös Italian kanssa, mutta ainoastaan Kreikkaan ehti vieni päästä vauhtiin. Selvitystileiltä eri maihin suoritettujen maksujen määrä oli yleensä suurempi kuin edellisenä vuonna johtuen pääasiallisesti siitä, että valuuttakurssien nostaminen oli lisännyt markkamääriä. Eräissä kohdin myös vientivolyymien kasvu vaikutti samaan suuntaan. Erikoisasemassa on Tanska, jonne suoritettujen maksut ovat supistuneet kolmanneksen entisestään. Syynä tähän on se tosiasia, että uuden sopimuksen mukaan aikaisemmat selvitystililit on muutettu sopimustileiksi, joten selvitystileiltä tehtiin suorituksia vain neljän kuukauden aikana. Mainittakoon vielä, että kesäkuussa tehdyn ns. kolmikantasopimuksen mukainen vieni Neuvostoliittoon, arvoltaan 1,955 milj. markkaa, on luettu selvitystileiltä maksettua määrään.

Selvitystileiltä vuonna 1949 suoritettujen maksujen määrän jakaantumista eri maiden kesken valaisee seuraava asetelma, johon vertailun vuoksi on otettu vastaavat tiedot vuodelta 1948.

	1948 milj. mk	1949 milj. mk
Bulgaria	5	72
Islanti	130	328
Israel	—	8
Italia	—	—
Japani	—	55
Jugoslavia	274	167
Kreikka	—	385
Norja	739	784
Puola	1,418	2,136
Romania	10	—
Saksa, Itäinen	87	196
Saksa, Läntinen	359	1,639
S.N.T. Liitto	8,753	8,802
Sveitsi	525	280
Tanska	3,953	1,371
Turkki	208	296
Unkari	137	374
Yhteensä	16,598	16,893

Selvitystilien loppusaldo kertomusvuoden päättyessä oli 1,297 milj. markkaa vastaten 2,199 miljoonaa vuotta aikaisemmin. Tämän velkasaldon jakaantumista varsinaisiin kaupallisiin tileihin ja ns. saksalaissääntävien aiheuttamaan velkaan Neuvostoliitolle on jo edellä käsitelty.

Remburssit.

Remburssiliike oli jonkin verran vähäisempää kuin vuonna 1948, jolloin se saavutti huippunsa. Varsinkin tuontiremburssien käyttö supistui. Kaikkiaan avattiin kertomusvuonna 4,486 tuontiremburssia arvoltaan 10,691 milj. markkaa, kun vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 5,123 remburssia ja 15,058 milj. markkaa. Kertomusvuoden päättyessä avoinna olevien remburssien arvo oli 3,101 milj. markkaa, so. melkein samansuuruinen kuin vuotta aikaisemmin.

Vientiremburssien kehitys ei ollut yhtä selvä. Uusia remburssia avattiin näet 785 vastaten vain 500 edellisenä vuonna, mutta avattujen remburssien arvo supistui 5,575 milj. markasta 5,082 miljoonaa. Kertomusvuoden päättyessä avoinna olevien vientiremburssien arvo oli 825 milj. markkaa vastaten 950 miljoonaa vuotta aikaisemmin.

Pankin tilinpäätös.

Edellä on käsitelty pankin tiliaseman tärkeimpiä eriä ja valaistu niissä kertomusvuoden aikana tapahtuneita muutoksia. Täydennykseksi on syytä tarkastaa pankin omaisuustasetta ja tulostasetta kokonaisuudessaan.

O m a i s u u s t a s e.

Suomen Pankin omaisuustase kertomusvuoden alkaessa ja päättyessä käy ilmi alla olevasta asetelmasta, joka antaa yleiskuvan vuoden varrella tapahtuneista muutoksista.

	31/12 1948	31/12 1949
Varat:	milj. mk	milj. mk
Kultakassa	268.4	268.8
Ulkomaiset valuutat ...	2,026.6	2,427.8
Ulkomaiset vekselit	429.2	256.5
Ulkomaanrahan määräiset setelit ja korkoliiput	22.0	44.5

	31/12 1948	31/12 1949
	milj. mk	milj. mk
Diskontatut vekselit ...	32,820.6	37,381.0
Rediskontatut vekselit ..	1,697.0	2,427.5
Hypoteekkilainat	22.1	22.1
Kassakreditivit	483.1	471.5
Suomen rahan määräiset obligaatiot	725.2	857.0
Ulkomaanrahan määräiset obligaatiot	162.0	198.5
Eri tilit	1,364.7	2,303.4
Yhteensä	40,020.9	46,658.6

V e l a t:

Liikkeessä olevat setelit	27,368.9	29,605.6
Valtion pano- ja ottotili	18.8	79.6
Muiden pano- ja ottotilit	1,462.5	1,864.9
Postivekkelit	68.3	58.2
Ulkomaiset tilinpitäjät .	1,121.5	4,189.3
Ulkomaiset selvitystililit .	2,199.0	1,297.5
Ulkomainen velka	258.4	1,478.4
Eri tilit	77.7	529.0
Järjestelytilit	1,326.7	965.5
Kasvaneet korot	148.0	111.9
Kantarahasto	5,000.0	5,000.0
Vararahasto	136.9	571.1
Pankin voitto	834.2	907.6
Yhteensä	40,020.9	46,658.6

Varojen puolella ansaitsee, aikaisemmin käsiteltyjen erien ohella, huomiota obligaatiosalkun paisuminen. Suomen rahan määräisten obligaatioiden kirjattu arvo nousi siten 725 miljoonasta 857 milj. markkaan, lähinnä johtuen siitä, että Suomen Pankki osti Osuuskassojen Keskus Oy:n uuden lainan obligaatioita 200 milj. markan arvosta. Samanaikaisesti nousi ulkomaanrahan määräisten obligaatioiden arvo kurssinmuutosten takia 162 miljoonasta 198 milj. markkaan.

Velkapuolen tileistä on vielä syytä kiinnittää huomiota muiden kuin valtion pano- ja ottotileihin sekä pankin omiin varoihin. Mainituilla pano- ja ottotileillä on yleensä ollut melko runsaasti varoja, mutta näiden määrä on vaihdellut jyrkästi viikosta viikkoon mm. kasvaen ennen liikevaihtoveron kantoa painuakseen sitten matalaksi. Pienimmillään, noin 304 milj. markkaa, näillä tileillä olevien varojen määrä oli helmikuun 8 päivänä, suurimmillaan, 3,163 miljoonaa, taas heinäkuun viimeisenä päivänä. Kerto-

musvuoden viimeisenä päivänä tällä tilillä oli sijoitettuna 1,865 milj. markkaa, mikä määrä oli 402 miljoonaa suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Kertomusvuonna ei Suomen Pankin omien varojen kirjattu arvo suurestikaan muuttunut. Kantarahasto pysyi entisellään, ja vararahasto lisääntyi 137 milj. markasta 571 miljoonaa, kun 434 miljoonaa vuoden 1948 voitosta siirrettiin siihen kertomusvuoden alussa. Jos otetaan huomioon myös järjestelytilit, jotka ovat pankin omien varojen luonteisia varauksia ja joiden määrä devalvaatioiden aiheuttamien tappioiden takia supistui, saadaan tulokseksi, että Suomen Pankin kaikkien omien varojen määrä kertomusvuoden päättyessä oli 6,537 milj. markkaa oltuaan vuotta aikaisemmin 6,464 miljoonaa. Lisäys oli siten vain 73 milj. markkaa, kun se edellisenä vuonna oli ollut 473 miljoonaa.

Niinkuin edellisessä vuosikertomuksessa osoitettiin, Suomen Pankilla on melkoinen määrä varoja, jotka eivät tule näkyviin sen

omaisuustaseesta. Näitä oli vuoden 1948 päättyessä 533.5 milj. markan arvosta kiinteistöjä ja 643.2 milj. markan arvosta osakkeita. Näistä omaisuuseristä pankki kertomusvuoden aikana lahjoitti Helsingin Yliopistolle Meritullinkatu 8:ssa sijaitsevan talon ja tontin, jotka oli arvioitu 14.0 milj. markaksi. Toiselta puolen pankki on haarakonttoriaan varten ostanut Joensuussa perustetun Asunto Oy Pankkitalon osakkeita 32.2 milj. markan hinnasta. Pankki on sen lisäksi vuoden varrella sijoittanut melkoisesti varoja kahteen rakenteilla olevaan toimitaloon, Jyväskylän ja Vaasan konttoria varten, mutta kun mainitut rakennustyöt vielä ovat kesken, ei näitä varoja toistaiseksi ole poistettu.

Tulostase.

Suomen Pankin voitto- ja tappiotili vuodelta 1949 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan tiliin näkyy seuraavasta asetelmasta.

	1948 mk	1949 mk
Tulot:		
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	706,386,661	931,722,994
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta	1,099,721	—
Korot obligaatioista	48,578,241	68,131,254
Sekalaiset tulot	12,148,000	17,526,350
Agiovoitto	112,270,502	17,680,643
Provisiot	215,727,365	164,397,311
Yhteensä	1,096,210,490	1,199,458,552
Menot:		
Korot ulkomaisille kirjeenvaihtajille	—	9,347,085
Palkat ja palkkiot	111,879,127	134,771,212
Eläkkeet ja avustukset	6,615,550	6,665,446
Pankkivaltuusmiesten palkkiot ja kulut ..	462,470	625,115
Haarakonttorien valvojien palkkiot	510,800	515,000
Lapsilisä- ja kansaneläkemaksuosuudet	2,234,455	7,122,945
Setelien painatus	65,311,997	85,598,770
Kulut	32,780,504	37,749,533
Poistot	37,642,304	5,183,205
Kaluston tiliarvon alennus	4,591,587	4,256,953
Pankin voitto	834,181,696	907,623,288
Yhteensä	1,096,210,490	1,199,458,552

Kokonaistulot lisääntyivät vuoteen 1948 verrattuna 103.2 milj. markkaa eli lähes 10 %. Lisäys, joka siten oli paljon pienempi kuin edellisenä vuonna, aiheutui pää-

asiallisesti kotimaisen lainausliikkeen tuottamista koroista, joiden määrä oli 225.3 milj. markkaa eli noin 32 % suurempi kuin vuonna 1948. Tämä lisäys ei kuitenkaan

johtunut korkotulojen todellisesta noususta vaan pääasiallisesti kirjanpidollisista seikoista. Vuonna 1948 oli, samaten kuin edellisinäkin vuosina, siirretty huomattava osa pankin korkotuloista — samaten kuin eräistä muistakin tuloista — varausten tilille pankin asemaa vahvistamaan, mutta vuoden 1949 tilinpäätöksessä oli, devalvaatioiden aiheuttamien tappioiden takia, pakko tyytyä paljon vähäisempään siirtoon varausten tilille, minkä johdosta kirjattu tulo lisääntyi mainitulla tavalla.

Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta, joiden määrä viime vuosina on ollut aivan vähäinen, aiheuttivat kertomusvuonna menon, joka on merkitty tulostaseen meno- puolelle. Sen sijaan korot obligaatioista lisääntyivät 19.5 milj. markkaa eli n. 40 % luonnollisena seurauksena obligaatiosalkun paisumisesta. Myös sekalaiset tulot olivat suuremmat kuin edellisenä vuonna lisäyksen ollessa 5.5 milj. markkaa eli 44 %. Sitä vastoin sekä agiovoitto että provisiotulo supistuivat melkoisesti. Jälkimmäinen väheni 51.3 milj. markkaa eli melkein neljänneksellä, edellinen vielä jyrkemmin, 94.6 milj. markkaa eli kokonaista 84 %. Agiovoiton supistuminen johtui suoritetuista devalvaatioista sekä lähinnä siitä, että pankin dollarimääräiset velat olivat vastaavia saatavia suuremmat. Provisiotulojen väheneminen taas saa selityksensä remburssi- ja selvitysliikkeiden supistumisesta.

Menopuolella on pitkin linjaa havaittavissa menojen kasvua. Erityisesti on mainittava palkkojen ja palkkioiden nousu 22.9 milj. markkaa eli noin 20 %, johon vielä tulee lisäksi pankin suorittamien lapsilisä- ja kansaneläkemuksuuksien lisääntyminen 4.9 milj. markkaa eli enemmän kuin kolminkertaisiksi. Setelien painatus vaati kustannuksia 20.2 milj. mark-

kaa eli 31 % enemmän kuin vuonna 1948, ensi sijassa seurauksena setelivaraston kartuttamisesta. Kulujen kohdalla lisäys oli 5.0 milj. markkaa vastaten noin 15 %. Varsinaisten menojen kokonaismäärä oli siten kertomusvuonna kaikkiaan 282.4 milj. markkaa vastaten 219.8 miljoonaa vuonna 1948. Lisäys oli siten 62.6 milj. markkaa eli runsaasti 28 %.

Tavallisuuden mukaan on Suomen Pankin tilinpäätöksessä poistettu vanhojen tulojen korjaukset samaten kuin hankitun kaluston arvo. Korjauspoistoja oli kertomusvuonna vain 5.2 milj. markkaa, vastaten 37.6 miljoonaa edellisenä vuonna, ja kalustojen uusimiseen käytettiin 4.3 milj. markkaa.

Näin ollen Suomen Pankin nettovoitto tuli olemaan 907.6 milj. markkaa, joten se oli 73.4 miljoonaa eli lähes 9 % suurempi kuin vuonna 1948 ja samalla suurempi kuin minään aikaisempina vuosina. Nettovoiton viimeaikaista kehitystä valaisevat seuraavat luvut:

Vuonna 1938	104.6 milj. markkaa		
„ 1946	242.2 „	„	„
„ 1947	603.8 „	„	„
„ 1948	834.2 „	„	„
„ 1949	907,623,288 „	„	„

Ohjesäännön mukaan on puolet voitosta, siis 453,811,644 markkaa, siirrettävä pankin vararahastoon. Kuluvan vuoden ensimmäisessä tilailmoituksessa vararahasto tämän mukaisesti olikin noussut 1,024.9 milj. markkaan. Nettovoiton toinen puolisko, 453.8 milj. markkaa, tultaneen kokonaisuudessaan käyttämään valtion yleisiin tarkoituksiin, koska tässä mielessä valtion tuloarvioon oli otettu vähän suurempikin summa, 500 milj. markkaa.

Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita.

Tilintarkastus.

Vuoden 1948 valtiopäivillä valitut tilintarkastajat, kunnallisneuvos Aleksanteri Fränti, kansanedustaja Kaisa Hiilelä, kunnallisneuvos Kaapro Moilanen, kansanedustaja Johannes Mustonen ja maanviljelijä Juho Niukkanen, toimittivat viime vuoden helmikuun 21 ja 25 päivän välisenä aikana pankin vuoden 1948 tilintarkastuksen. Tilintarkastajain lausunnon mukaisesti ja pankin ohjesäännön tätä koskevien säännösten nojalla pankkivaltuusmiehet myönsivät johtokunnalle vastuuvapauden pankin hallinnosta vuodelta 1948.

Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus.

Pankkivaltuusmiehet ovat vuoden aikana toimittaneet johtosääntönsä määräämän pankin lainausliikkeen ja muiden sijoitusten sekä valuuttakaupan tarkastuksen seuraavina aikoina: tammikuun 27, maaliskuun 16, toukokuun 4, kesäkuun 9, elokuun 18, lokakuun 26 ja joulukuun 15 päivänä.

Inventtaukset sekä haarakonttorien ja asioimistojen tarkastukset.

a) Pääkonttorissa.

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat toimittaneet pääkonttorin kassojen, kassaholvien ja rahastojen sekä laina- ja vakuuskirjojen ynnä panttien ja talletusten inventtauksen. Inventtauksessa ei havaittu aihetta muistutuksiin.

b) Haarakonttoreissa.

Pankkivaltuusmiehet ovat valvoneet, että konttorien valvojat ovat inventoineet haarakonttorien käsikassat ja holvit kerran kuukaudessa sekä vekselit, velkakirjat ja pantit vähintään kolmasti vuodessa.

c) Asioimistoissa.

Niinikään pankkivaltuusmiehet ovat valvoneet, että pankin asioimistoja hoitavien liikepankkien valvojat ovat sopimuksenmukaisesti inventoineet asioimistojen kassavarat kerran kuukaudessa.

Sitäpaitsi on vuoden kuluessa tarkastettu kaikki haarakonttorit.

Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset rahastot.

Pankkivaltuusmiehet ovat hyväksyneet Längmanin ja Rosenbergin rahastojen sekä Elis Holmin hätäapurahaston tilit vuodelta 1948 ja lähettäneet jäljennökset tileistä pankkivaliokunnalle.

Suomen Pankin soveltamien korkojen alentaminen.

Kun pankkivaltuusmiehet helmikuun 5 päivänä 1948 päättivät korottaa Suomen Pankin soveltamia korkoja 2 % eli 7 1/4—8 1/4 %:iin, oli tämän inflaatiota vastustavan toimenpiteen ensisijaisena tarkoituksena hillitä silloista laajaksi paisunutta investointia ja samalla herättää suurempaa harrastusta säästöjen tekoon. Sanotun vuoden loppupuolella voitiinkin jo todeta, että tarkoitus oli ainakin osittain saavutettu. Luotonkysyntä oli hidastunut, talletukset lisääntyneet ja rahamarkkinain tila jonkin verran keventynyt. Näin ollen johtokunta vuoden 1949 alussa katsoi yleistaloudellisen tilanteen kehittyneen sikäli edulliseen suuntaan, että pankin soveltamia korkoja voitiin varovasti alentaa. Tammikuun 20 päivänä pankkivaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä johtokunta esittikin, että Suomen Pankin soveltamia korkoja alennettaisiin 1/2 % eli 6 3/4—7 3/4 %:iin. Jotta muut rahalaitokset olisi saatu seuraamaan Suomen Pankin antamaa esimerkkiä, johtokunta lisäksi ehdotti rediskonttokorkoa, joka kesäkuun 5 päivänä 1947 oli vahvistettu

samaksi jolla vekselit aikoinaan oli diskon- tattu, muutettavaksi siten, että Suomen Pankki rediskontatessaan rahalaitosten vek- seleitä, joiden diskonttokorko on ollut enin- tään $8\frac{1}{2}\%$, soveltaa $\frac{1}{2}\%$ diskonttokorkoa alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään Suo- men Pankin asiakkailtaan ottamaa diskont- tokorkoa. Saadakseen rediskontatessaan mainitun $\frac{1}{2}\%$:n edun oli rahalaitosten näin ollen alennettava diskonttokorkonsa $8\frac{1}{2}\%$:iin. Kokouksessaan tammikuun 27 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyi- vät johtokunnan edellä mainitut esitykset, ja korkojen alennus tuli voimaan helmi- kuun 1 päivästä 1949.

Kun kevään kuluessa voitiin todeta, että rahamarkkinat kehittyivät suotuisasti eikä yleistaloudelliselta kannalta katsoen ollut esteitä korkokannan kohtuulliselle alentami- selle, johtokunta teki huhtikuun 20 päi- vänä pankkivaltuusmiehille esityksen, että Suomen Pankin soveltamia korkoja jälleen alennettaisiin. Alentamisen johtokunta eh- dottii rajoitettavaksi 1% :iin, jotta ei hei- kennettäisi elpynyttä säästämishalua, mikä oli pelättävissä, jos rahalaitokset alentaes- saan lainauskorkoa samassa yhteydessä las- kisivat talletuskorkoa yhtä jyrkästi. Kor- kojen alentamisen voimaantulopäiväksi joh- tokunta ehdotti heinäkuun 1 päivää 1949, jotta kaikki rahalaitokset ehtisivät saada alennuksen omalta osaltaan voimaan sa- masta ajankohdasta lähtien. Pankkivaltuus- miehet hyväksyivät esityksen kokouksessaan toukokuun 4 päivänä vahvistaen Suomen Pankin soveltamat korot heinäkuun 1 päi- västä 1949 lukien $5\frac{3}{4}$ — $6\frac{3}{4}\%$:ksi. Myös rediskonttokorkoon nähden tehtiin samalla vastaava muutos alentamalla sitä rajaa, josta alaspäin rahalaitoksille myönnetään $\frac{1}{2}\%$:n koronalennus, 1% :lla eli $7\frac{1}{2}\%$:iin.

Ulkomailta saatuja luottoja.

Helmiikuun 17 päivänä pitämässään ko- kouksessa pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen siitä, että Suomen Pankki ottaisi Kansainväliseltä Jälleenra- kennuspankilta, Washington, 12.5 milj. dol- larin suuruisen luoton, jonka Jälleenraken- nuspankki oli suostunut myöntämään Suo- men valtion takuulla ja 4% :n vuotuisella korolla Suomen teollisuuden kehittämiseen siten, että luotosta käytetään 10 milj. dol- laria puunjalostusteollisuuden, 2 milj. dol-

laria voimalaitosten ja 0.5 milj. dollaria kalkkiteollisuuden hankintoihin Yhdysval- loista. Lainasopimus allekirjoitettiin elokuun 1 päivänä 1949 ja pankkivaltuusmiehet hy- väksyivät luoton lopulliset ehdot ja mää- räykset elokuun 18 päivänä.

Lokakuun 17 päivänä 1949 allekirjoite- tulla sopimuksella Kansainvälinen Jälleen- rakennuspankki myönsi Suomen valtiolle 2.3 milj. dollarin suuruisen luoton käyt- täväksi Suomen puunjalostusteollisuuden kehittämiseen. Luotto suoritetaan takaisin sahatavaran viennillä Belgiaan, Tanskaan ja Englantiin vuoden 1951 loppuun men- nessä, ja suoritetaan siitä korkoa 2% vuo- dessa sekä lisäksi provisiota 1% luoton käytetylle ja $1\frac{1}{2}\%$ sen käyttämättömälle määrälle vuodessa. Luoton käyttö suunniteltiin tapahtuvaksi siten, että Suomen Pankki lainaa mainitut 2.3 milj. dollaria valtiolta ja jakaa ne yhteistoiminnassa Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskus- liiton kanssa suomalaisille puunjalostus- teollisuuslaitoksille niiden asettamia dollari- vekseleitä vastaan. Lainavaroja saaneet teollisuuslaitokset suorittavat lainan korot ja kustannukset saamiensa pääomien mu- kaisessa suhteessa. Kirjelmässään lokakuun 25 päivästä johtokunta saattoi edellä esite- tyn pankkivaltuusmiesten tietoon esittäen samalla, että pankkivaltuusmiehet valtuut- taisivat Suomen Pankin lainaamaan val- tiolta mainitut 2.3 milj. dollaria käytettä- viksi edellä selostetulla tavalla. Pankki- valtuummiehet hyväksyivät esityksen lokakuun 26 päivänä.

Uusia kirjeenvaihtajapankkeja.

Johtokunnan esityksestä pankkivaltuus- miehet päättivät kokouksissaan tammi- kuun 27 ja syyskuun 8 päivänä, että Suo- men Pankin uusiksi kirjeenvaihtajiksi ota- taan Bankers Trust Company, New York, sekä Kjøbenhavns Handelsbank A. S., Köö- penhamina, ja Central Hanover Bank and Trust Company, New York, jotka olivat ilmoittaneet siihen suostuvansa.

Uudet setelimallit.

Suomen Pankin johtokunta oli toimeen- pannut keväällä 1947 luonnoskilpailun Suo- men Pankin setelimallien uudistamisesta, ja oli taiteilija Tapio Wirkkala saanut kil- pailuun jättämistään luonnoksista sekä en-

simmäisen että toisen palkinnon. Tämän johdosta johtokunta oli antanut taiteilija Wirkkalan tehtäväksi yhdessä setelipainon ammattimiesten kanssa laatia kaksi seteli- mallia, joista toisessa olisi henkilökuva ja toisessa yksinomaan muita kuvioita ja ko- risteita ja jotka voitaisiin hyväksyä niiksi malleiksi, joiden perustalla lopulliset seteli- laatat tehdään.

Kun sanotut setelimallit kertomusvuoden tammikuussa oli kehitetty sellaisiksi, että ne tyydyttivät pankin johtokuntaa, johto- kunta esitti ne pankkivaltuusmiesten hy- väksyttäväksi. Kokouksessaan tammikuun 27 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyi- vät esitetyt setelimallit lopullisten seteli- laattojen perustaksi sekä päättivät samalla johtokunnan esityksen mukaisesti, että ar- voltaan suurimpaan seteliin muovataan J. V. Snellmanin, toiseksi suurimpaan sete- liin Tasavallan ensimmäisen presidentin K. J. Ståhlbergin ja kolmanneksi suurim- paan seteliin Tasavallan nykyisen presiden- tin J. K. Paasikiven muotokuva. Samalla pankkivaltuusmiehet päättivät, että arvot- taan suurimman setelin koko, joka alkuaan oli suunniteltu muuta isommaksi, tulee ole- maan sama kuin muidenkin uusien setelien eli 142×67 mm.

Ehdotus rahapajan yhdistämisestä Suomen Pankin setelipainoon.

Kysymys rahapajan yhdistämisestä Suo- men Pankin setelipainoon on ollut esillä useita kertoja. Jo vuoden 1923 valtiopäi- villä eduskunta kehoitti hallitusta ottamaan harkittavaksi, eikö rahapajaa voitaisi lak- kauttaa ja sen tehtäviä siirtää Suomen Pankin hoidettaviksi. Asia raukesi kuiten- kin silloin pankkivaltuusmiesten torjuvan asenteen vuoksi.

Uudelleen asia tuli esille vuonna 1927, jolloin valtiovarainministeriö tiedusteli Suo- men Pankilta, millä ehdoilla pankki siinä tapauksessa, että rahapaja haluttaisiin lak- kauttaa, voisi ottaa suoritettavakseen ra- hanlyönnin. Pankkivaltuusmiesten mieli- pide oli tällöin jo muuttunut ja he katsoi- vat, ettei yhdistämiselle ole pankin puo- lelta estettä. Samalla esitettiin, että kor- vauksena rahanlyönnin kustannuksista Suo- men Pankki saisi rahapajassa lyödyt vaih-

torahat maksutta. Ilmeisesti tämän kor- vauskysymyksen vuoksi yhdistäminen täl- läkin kerralla raukesi.

Syyskuun 8 päivänä 1949 pitämässään kokouksessa pankkivaltuusmiehet kehoitti- vat johtokuntaa tutkimaan, olisiko tällä hetkellä edellytyksiä rahapajan siirtämiseen valtiovarainministeriöltä Suomen Pankille. Tämän johdosta johtokunta marraskuun 17 päivänä pankkivaltuusmiehille lähettämäs- sään kirjelmässä ilmoitti, ettei sillä peri- aatteessa ole mitään siirtoa vastaan ja että se oli harkinnut niitä käytännöllisiä mah- dollisuuksia, joita siirtoon nyt olisi ole- massa. Koska pankin käytössä ei ole sellai- sia huonetiloja, joihin rahapaja voitaisiin sijoittaa, katsoi johtokunta ainoaksi mah- dolliseksi ratkaisuksi, että rahapaja siirron jälkeen edelleenkin toimisi nykyisessä huo- neistossaan, jonka pankki vuokraisi val- tiolta. Suomen Pankin ryhtyessä lähiai- koina suunnittelemaan uuden setelipaino- rakennuksen rakennuttamista voitaisiin tästä rakennuksesta varata tilat myös ra- hapajalle. Rahapajan koneet Suomen Pankki olisi valmis ostamaan niiden käyttö- arvoa vastaavasta summasta.

Luovuttaessaan rahapajan Suomen Pan- kille valtio luonnollisesti menettäisi sen tu- lon, joka sillä nykyisin on metallirahojen lyömisestä. Tähän nähden johtokunta huo- mautti, että koska puolet Suomen Pankin voittovaroista käytetään valtion tarpeisiin eduskunnan päätöksen mukaisesti, myös puolet rahan lyömisestä syntyvästä voitosta tätä tietä automaattisesti siirtyisi valtion vakinaisiin tuloihin kuuluvaksi.

Esittäessään edellä olevan pankkivaltuus- miehille johtokunta ehdotti, että pankki- valtuummiehet, mikäli he yhtyvät johtokunnan asiassa omaksumaan kantaan, saattaisivat suunnitelman valtiovarainministeriön tie- toon. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät joh- tokunnan suunnitelman kokouksessaan mar- raskuun 23 päivänä ja saattoivat sen val- tiovarainministeriön tietoon mahdollisia toi- menpiteitä varten.

Tervakoski Osakeyhtiön uusien osakkeiden merkitseminen.

Tervakoski Osakeyhtiön varsinainen yhtiökokous päätti kertomusvuoden maal-

kuussa korottaa yhtiön osakepääomaa antamalla Suomen Pankin merkittäväksi 1,710 kpl. yhtiön uusia 5,000 markan nimellismääräisiä osakkeita osakeantihintaan 35,000 markkaa kpl:lta. Toukokuun 4 päivänä pitämässään kokouksessa pankkivaltuusmiehet päättivät oikeuttaa pankin johtokunnan merkitsemään sanotut osakkeet ja käyttämään niiden maksamiseen yhteensä 59,850,000 markkaa. Suomen Pankin omistamien Tervakoski Osakeyhtiön osakkeiden määrä, joka oli ollut 84.16 % yhtiön osakekannasta, lisääntyi edellä kerrotun johdosta 85.77 %:iin.

Lahjoituksia.

Maaliskuun 9 päivänä 1949 pankkivaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä johtokunta teki esityksen, että Suomen Pankki lahjoittaisi edellisen kesäkuun 4 päivänä kommandiittiyhtiöltä Hackman & Co 50 vuoden ajaksi ostamansa maanomistajalle kuuluvan osuuden ja oikeuden kuperimalmilöydöksen hyväksikäyttöön sanotun yhtiön Kuusjärven pitäjän Sysmän kylässä omistaman tilan maalla sijaitsevalla valtausalueella Outokumpu Oy:n Säätiölle vuoritekniikan, metallurgian ja geologian opetuksen ja tutkimuksen edistämistä varten, minkä säätiön toimintaa on haitannut käteisten varojen niukkuus. Mainitun, Outokumpu Oy:n perustaman säätiön tarkoituksena on edistää vuoritekniikan, metallurgian ja geologian opetusta ja tutkimusta teknillisessä korkeakoulussa ja valtion teknillisessä tutkimuslaitoksessa sekä avustaa näiden alojen opiskelijoita mm. stipendeillä pitämällä ensisijaisesti silmällä käytännöllisen elämän tarpeita. Näin ollen olisi paikallaan, että ryhdyttäessä aikanaan louhimaan malmia ko. alueelta kaivososuuden omistajana olisi vuoriteollisuuteen liittyviä tarkoituksia edistävä yhteisö. Johtokunta ehdotti, että lahjoitus tehtäisiin ilman ehtoja, jolloin säätiön hallituksen ratkaistavaksi jäisi, millä tavalla se parhaiten voi käyttää lahjoitettua kaivososuutta säätiön tarkoituksiin. Maaliskuun 16 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen ja luovutus tapahtui maaliskuun 24 päivänä. Samassa maaliskuun 16 päivänä pidetyssä kokouksessa pankkivaltuusmiehet käsitelivät johtokunnan esityksen siitä, että Suomen Pankki lahjoittaisi heinäkuun 2

päivänä 1948 ostamansa talon ja tontin N:o 3 Helsingin kaupungin I kaupungin osan 7. neliössä, osoite Meritullinkatu 8, Helsingin Yliopistolle, jolle sanotulla tontilla sijaitsevan kolmikerroksisen rakennuksen huoneistot muutamaa pientä huoneistoa lukuun ottamatta oli vuokrattu. Esitystään johtokunta perusteli sillä, että ko. rakennus vanhuuttaan rappeutuneena ei sellaisenaan olisi sovelias pankin käyttöön, vaan että tarkoituksenmukaisinta olisi purkaa se ja rakennuttaa tontille uusi asuin- tai yhdistetty asuin- ja virastotalo. Tähän johtokunta ei kuitenkaan katsonut pankilla olevan aihetta ryhtyä, koska tontti varsinkaan asuintalon rakentamista silmällä pitäen ei ole erikoisen edullinen ja koska yliopiston laitosten häätäminen rakennuksesta saataisi ne sangen vaikeaan asemaan. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen, ja lahjakirja allekirjoitettiin maaliskuun 30 päivänä.

Joulukuun 15 päivänä pankkivaltuusmiehet päättivät, että pankin varoista lahjoitetaan 2 milj. markkaa Centralskogssällskapet Skogskultur r. f. nimiselle seuralle käytettäväksi metsänparannustoimintaan. Tämä lahjoitus liittyi täydennyksenä siihen päätökseen, jolla pankkivaltuusmiehet olivat edellisellä vuonna myöntäneet Keskusmetsäseura Tapiolle varoja samaan tarkoitukseen.

Haarakonttorin perustaminen Rovaniemen kauppalaan.

Toukokuun 3 päivänä 1949 pankkivaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä johtokunta ilmoitti jo pitemmän aikaa suunnitelleensa haarakonttorin perustamista Rovaniemelle. Varsinkin sen jälkeen kun Lapin lääni perustettiin, oli asia tullut ajankohtaiseksi, sillä on pidetty asianmukaisena, että Suomen Pankilla on haarakonttori jokaisen läänin hallintokeskuksessa. Koska yhteydet Pohjois-Suomeen pankin Oulun konttorista ovat melko pitkät, perustettiin jo vuonna 1926 Rovaniemelle Suomen Pankin asioimisto, joka koko ajan on ollut Oy. Pohjoismaiden Yhdyspankin hoidettavana. Sanottu asioimisto hoitaa kuitenkin ainoastaan rahanvaihtoa sekä Suomen Pankin postilähetysvekselien ja valtion shekkien lunastamista eikä niin ollen muuttuneissa olosuhteissa ajanmittaan vastaa tarkoitustaan.

Tämän johdosta johtokunta esitti pankkivaltuusmiehille, että Suomen Pankki perustaisi haarakonttorin Rovaniemen kauppalaan. Samalla johtokunta pyysi, että pankkivaltuusmiehet valtuuttaisivat johtokunnan ryhtymään kaikkiin tontin hankkimisesta konttoria varten rakennettavalle toimitalolle sekä uudisrakennuksen rakennussuunnitelman laatimisesta ja rakennustöiden käyntiinpanosta aiheutuviin toimenpiteisiin. Kokouksessaan toukokuun 4 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyivät haarakonttorin perustamista koskevan esityksen sekä myönsivät samalla pyydetyt tontin hankkimista sekä uudisrakennuksen suunnittelua ja rakennuttamista koskevat valtuudet.

Vaasan uudisrakennus.

Marraskuussa 1940 johtokunta oli tehnyt pankkivaltuusmiehille esityksen, että Suomen Pankki ryhtyisi rakennuttamaan Vaasan kaupungissa omistamalleen 3,092.4 m²:n suuruiselle tontille pankki- ja virastotaloa. Aiheen sanottuun esitykseen oli johtokunnalle antanut lähinnä se, että Vaasassa valitsi jo silloin suuri huoneistopula, josta myös valtion virasto kärsivät. Tämän johdosta oli Vaasassa sijaitsevien valtion virastojen taholta tehty Suomen Pankin johtokunnalle esitys, että pankki ryhtyisi sanottuun rakennusyritykseen ja että rakennuksessa varattaisiin huoneistoja erinäisiä valtion virastoja varten. Marraskuun 20 päivänä 1940 pankkivaltuusmiehet hyväksyivät periaatteessa esityksen lähtien siltä pohjalta, että puheenalaisella tontilla oleva kakkerroksinen kivrakennus, jossa mm. Suomen Pankin Vaasan haarakonttorin huoneisto sijaitsi, purettaisiin ja tontille rakennettaisiin virasto-, liike- ja asuintalo, johon myös sanottu haarakonttori sijoitettaisiin.

Ennen kuin asian johdosta kuitenkaan ehdittiin ryhtyä mihinkään käytännöllisiin toimenpiteisiin, ilmoittivat eräät virastot ja laitokset, jotka alunperin olivat olleet halukkaita muuttamaan uudisrakennukseen, hankkineensa huoneistotiloja muualta, minkä johdosta johtokunta huomioonottaen myös vallitsevat vaikeat olosuhteet päätti antaa rakennushankkeen sillä kerralla raueta. Tähän myös pankkivaltuusmiehet kesäkuun 9 päivänä 1941 pitämässään kokouksessa yhtyivät.

Paria vuotta myöhemmin johtokunta jälleen katsoi aiheelliseksi ryhtyä jatkamaan uudisrakennuksen suunnittelutöitä, koska huoneistopulan kiristyessä eräiden virastojen ja laitosten taholta taas tehtiin tiedusteluja huoneistotilojen varaamisesta uudisrakennuksessa. Tällöin johtokunta, joskaan vielä ei ollut selvyttänyt siitä, milloin rakennustöihin voitiin ryhtyä, päätti jatkaa asian valmistelemista aikaisemmin hyväksytyissä puitteissa ja antoi kesällä 1943 professori J. S. Sirénin tehtäväksi luonnos- ja myöhemmin pääpiirustusten laatimisen uudisrakennusta varten. Selostuksen suorittamistaan valmistelevista toimenpiteistä johtokunta esitti pankkivaltuusmiehille kesäkuun 5 päivänä 1947, jolloin pankkivaltuusmiehet hyväksyivät ne ja valtuuttivat johtokunnan kehittämään edelleen uudisrakennuksen rakennussuunnitelmia.

Tammikuussa 1949 johtokunta katsoi suunnittelutöiden edistyneen niin pitkälle, että talon rakennustöihin voitiin ryhtyä kevään kuluessa. Ajankohtaa johtokunta piti myös sikäli otollisena, että rakennustöillä voitiin lievittää Vaasassa esiintyvää työttömyyttä. Tämän johdosta johtokunta esitti professori Sirénin laatimat uudisrakennuksen pääpiirustukset pankkivaltuusmiesten hyväksyttäväksi sekä pyysi valtuuksia ryhtyä kaikkiin uudisrakennuksen perustus- ja rakennustöiden käyntiinpanosta aiheutuviin toimenpiteisiin. Tammikuun 27 päivänä pitämässään kokouksessa pankkivaltuusmiehet hyväksyivät sanotut pääpiirustukset ja myönsivät johtokunnalle sen pyytämät valtuudet. Uudisrakennuksen, joka tulee tilavuudeltaan olemaan noin 50,100 m³, perustustyöt pantiin alulle kertomusvuoden huhtikuussa ja niitä seuranneet rakennustyöt ovat edistyneet ripeätä vauhtia.

Palkkauksen ja eläkkeiden korottaminen, kalliinpaikanlisät sekä ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaus.

Kesäkuussa johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen pankin vakinaisten toimenhaltijain palkkauksen parantamisesta kertomusvuoden helmikuun alusta lukien. Laatiessaan ehdotusta toimenhaltijain peruspalkkojen korottamisesta johtokunta oli noudattanut suunnilleen samoja periaatteita, joiden mukaan valtion viran tai toi-

men haltijain uudet peruspalkat vahvistettiin. Poikkeuksen tekivät ainoastaan haarakonttorien johtajien ja eräiden pääkonttorin korkeimpien virkamiesten palkat, joiden kohdalla johtokunta katsoi aiheelliseksi ehdottaa jossain määrin suurempia korotuksia syystä, että kysymyksessä olevat palkat olivat aikaisemmissa korotuksissa jääneet suhteellisesti liian alhaisiksi. Ehdotettujen uusien peruspalkkojen yhteismäärä oli noin 67.5 milj. markkaa vuodessa eli noin 4.6 milj. markkaa suurempi kuin entisten peruspalkkojen vuotuinen yhteismäärä. Kokouksessaan kesäkuun 9 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen ja päättivät, että korotetut peruspalkat suoritetaan taannehtivasti helmikuun 1 päivästä 1949 lukien.

Myös pankin vakinaisille toimenhaltijoille maksettavat ikälisät ja indeksikorotukset nousivat kertomusvuoden helmikuun alusta lukien, koska valtion viran tai toimen haltijoille maksettavien ikälisien asteikkoa sekä indeksikorotusprosenttia, joita sovelletaan myös Suomen Pankin maksamiin ikälisiin ja indeksikorotuksiin, korotettiin mainitusta ajankohdasta lähtien.

Samassa kesäkuun 9 päivänä pitämässään kokouksessa pankkivaltuusmiehet hyväksyivät niinkään johtokunnan ehdotuksen pankin maksamien ns. vanhojen peruseläkkeiden ja avustusten korottamisesta helmikuun 1 päivästä 1949 lukien samoja periaatteita noudattaen, joiden mukaan valtion varoista myönnetty vanhat peruseläkkeet samasta ajankohdasta lähtien korotettiin. Tämä merkitsi jo myönnettyjen eläkkeiden ja avustusten korottamista saman suuruisiksi kuin ne vastaavat eläkkeet ja avustukset, jotka toimenhaltijain helmikuun 1 päivästä 1949 lähtien korotettujen peruspalkkojen mukaisesti myönnetään, ja käytettiin eläkkeiden suuruutta määrättäessä samasta tai vastaavasta virasta tai toimesta, josta eläke on myönnetty, helmikuun 1 päivästä 1949 lähtien maksettavaa peruspalkkaa sekä avustusten korotusten perustana vastaavasta toimesta samasta ajankohdasta lähtien maksettavaa pohjapalkkiota. Myös eläkkeiden ja avustusten indeksikorotusprosenttia korotettiin kertomusvuoden helmikuun alusta lukien $\frac{1}{2}$ %.

Pankin ylimääräisten toimenhaltijain palkkausta korotettiin niinkään kertomusvuoden helmikuun alusta lähtien ja se ta-

pahtui samoja periaatteita noudattaen, joiden mukaan valtion ylimääräisten toimenhaltijain palkkausta oli parannettu. Tähän korotukseen pankkivaltuusmiehet myönsivät kertomusvuoden aikana käytettäväksi noin 1,600,000 markan suuruisen määrärahan.

Joulukuussa johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen, että Suomen Pankin vakinaisille ja ylimääräisille toimenhaltijoille maksettaisiin myös vuonna 1950 kalliipaikanlisää samojen periaatteiden mukaisesti kuin valtion viran tai toimenhaltijoille. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen joulukuun 15 päivänä pitämässään kokouksessa ja myönsivät tarkoitukseen yhteensä noin 11,990,000 markan suuruisen määrärahan.

Samassa kokouksessa pankkivaltuusmiehet myönsivät noin 34,000,000 markkaa käytettäväksi pankin ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaamiseen vuonna 1950.

Eläkkeet ja avustukset.

Pankkivaltuusmiehet ovat kuluneen vuoden aikana myöntäneet kolme eläkesäännön mukaista eläkettä ja kaksi avustusta. Näiden yhteinen vuotuinen määrä on 811,920 markkaa.

Haarakonttorien valvojat.

Pankin haarakonttorien valvojina ja heidän varamiehinään ovat vuonna 1950 pankkivaltuusmiesten päätöksen nojalla seuraavat henkilöt:

Hämeenlinnan konttori: valvojat kauppaneuvos Anders Gustaf Skogster ja toimitusjohtaja Kaarlo August Noro sekä varamiehet varatuomari Yrjö Jokiranta ja toimitusjohtaja Aleks Tanderfelt;

Joensuun konttori: valvojat kauppaneuvos Juhana Tarma ja toimitusjohtaja Aleksanteri Vornanen sekä varamiehet toimitusjohtaja, talousneuvos Kosti Aaltonen ja kauppias Aulis Erkki Tahvo Aho;

Jyväskylän konttori: valvojat johtaja Kaarlo Vilhelm Laitila ja poliisimestari, varatuomari Eino Ilmari Karpio sekä varamiehet apulaiskaupunginjohtaja, dipl. insinööri Veikko Johannes Tolamo ja johtaja Toivo Johannes Heinonen;

Kotkan konttori: valvojat toimitusjohtaja, kunnallisneuvos Veikko Aleksander Cajander ja toimitusjohtaja, kauppaneuvos,

pormestari Hugo Gustaf Johannes Melart sekä varamiehet kaupunginsihteeri, varatuomari Kustaa Ilmari Laaksonen ja toimitusjohtaja Kaarlo Erkki Marjanen;

Kuopion konttori: valvojat pormestari Alvar Hjalmar Mikael Hurta ja maanviljelysneuvos Niilo Ilmari Jokinen sekä varamiehet oikeusneuvosmies Gunnar Valdemar Hellén ja toimistonhoitaja Vilho Ruotsalainen;

Lahden konttori: valvojat johtaja Väinö Tuompo ja rehtori, fil. maisteri Artturi Aukusti Tähtinen sekä varamiehet kaupunginjohtaja Olavi Ilmari Kajala ja toimitusjohtaja, insinööri Torsten Martin Lindroos;

Mikkelin konttori: valvojat kihlakunnan- tuomari Erkki Veikko Kuokkanen ja kunnallisneuvosmies Otto Kinnunen sekä varamiehet johtaja Walter Pulkkinen ja toimitusjohtaja, talousneuvos Otto Eskelinen;

Oulun konttori: valvojat toimitusjohtaja Otto Alfons Karhi ja oikeuspormestari Kaarlo Torsten Reinilä sekä varamiehet johtaja Jalmari Kustaa Korkeakivi ja toimitusjohtaja, kauppaneuvos Aarne Toivonen;

Porin konttori: valvojat fil. tohtori Frans Vihtori Härmä ja johtaja Yrjö Nurmi sekä varamiehet pormestari, varatuomari Väinö Wilhelm Hahta ja kaupunginjohtaja Martti Johannes Ekblom;

Tampereen konttori: valvojat toimitusjohtaja Alpo Pesonen ja laamanni, oikeuspormestari Lauri Talvia sekä varamiehet toimitusjohtaja, eversti Eric B:son Schaurman ja johtaja Lauri Pellas;

Turun konttori: valvojat maaherra Frans Vilho Kytä ja johtaja Juho Heikki Kurkela sekä varamiehet johtaja Aarne Laaksonen ja toimitusjohtaja Väinö Jylhä; sekä

Vaasan konttori: valvojat johtaja, kauppaneuvos Lauri Aleksander Niinioja ja pormestari Axel Elias Laxén sekä varamiehet

Helsingissä maaliskuun 22 päivänä 1950.

VIHTORI VESTERINEN

O. Peltonen
Juhani Leppälä
J. O. Söderhjelm

Erkki Leikola
P. Salmenoja

H. Manninen

Mauno Pekkala
J. Erl. Pilppula

Esko K. Leinonen

johtaja Juho Viljam Vaahtoniemi ja toimitusjohtaja Einar Armas Railo.

Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat.

Pankkivaltuusmiehinä toimivat vuonna 1949 eduskunnan valitsijamiesten sanottuun tehtävään valitsevat seuraavat henkilöt:

Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä,
Peltonen, Onni, ministeri,
Leikola, Erkki, professori,
Pekkala, Mauno, pääjohtaja,
Leppälä, Juhani, kunnallisneuvos,
Salmenoja, Pietari, pääjohtaja,
Pilppula, Juho Erland, kunnallisneuvos,
Söderhjelm, Johan Otto, lakitieteen tohtori,
Manninen, Hugo, kansanedustaja.

Näistä kolme ensinmainittua muodostivat suppeamman pankkivaltuuston. Puheenjohtajana toimi koko vuoden allekirjoittanut Vesterinen ja varapuheenjohtajana allekirjoittanut Peltonen.

Pankin tilintarkastajiksi vuoden 1949 tilejä tarkastamaan eduskunnan valitsijamiehet valitsivat seuraavat henkilöt:

Niukkanen, Juho, maanviljelijä, kansanedustaja, hänen varamiehensä Laine, Lauri, pienviljelijä, kansanedustaja;

Hänelä, Kaisa, rahastonhoitaja, kansanedustaja, hänen varamiehensä Bryggari, Tuomas, kivityömies;

Moilanen, Kaapro, kunnallisneuvos, hänen varamiehensä Kullberg, Henrik, maanviljelijä, kansanedustaja;

Mustonen, Johannes, metsätyöläinen, kansanedustaja, hänen varamiehensä Kulo, Kusti, huoltopäällikkö; sekä

Fränti, Aleksanteri, kunnallisneuvos, hänen varamiehensä Öhman, Carl Arne, lakitieteen kandidaatti, kansanedustaja.